

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****787 Pierwsze stanowisko *Mantis religiosa polonica* BAZYLUK, 1960 w Lublinie**

First record of *Mantis religiosa polonica* BAZYLUK, 1960 in Lublin

KEY WORDS: Mantodea, European mantis, *Mantis religiosa*, Lublin.

Modliszka zwyczajna (*Mantis religiosa* L.) jest jedynym przedstawicielem rzędu modliszek (*Mantodea*) występującym w Polsce, a *Mantis religiosa polonica* jednym z trzech podgatunków występujących w Europie. Modliszka podlega w Polsce ochronie gatunkowej. W Polskiej Czerwonej Księdze zaliczono ją do kategorii EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka silnie zagrożone wyginięciem (LIANA 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI i NOWACKI (red.), Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce, IOP PAN Kraków).

Na podstawie informacji od pracowników Schroniska dla bezdomnych zwierząt przy ul. Metalurgicznej w Lublinie, dotyczącej znalezienia modliszki, przeprowadzono aktywne poszukiwanie entomologiczne w otaczających schronisko miejscach ruderalnych. W wyniku przeprowadzonych poszukiwań odnotowano nowe stanowisko *Mantis religiosa polonica*. Znalezione okazy zostały oznaczone do podgatunku *polonica* w oparciu o cechy podane przez BAZYLUKA (1960: Ann. Zool. Warszawa, **18**: 231-272).

Pierwsze stanowisko modliszki zwyczajnej w Lublinie:

- Wyżyna Lubelska, Płaskowyż Świdnicki, FB17 Lublin, 7 IX 2016, 2♀, 51°14'31.3"N 22°38'04.7"E, leg. det. et coll. D. ZIELIŃSKI i P. CZYŻOWSKI, miejsce ruderalne, „na upatrzonego”.

Wymienione wyżej stanowisko stanowi pierwsze potwierdzone doniesienie o występowaniu modliszki zwyczajnej w Lublinie, znajdującym się ok. 70 km od populacji sandomierskiej w Kotlinie Sandomierskiej (LIANA 2007: Fragm. Faun., **50**: 91-125). W ostatnich latach obserwuje się znaczną dyspersję tego gatunku na terenie Wyżyny Lubelskiej, Roztocza, ale również na Nizinie Południowo Podlaskiej czy Polesiu Zachodnim (ZIELIŃSKI 2016: Nauki Przyr., **3** (13): 10-18; KOZINA i ŁOPUCKI 2016: Przegl. Przyr., **27**: 113-115; BUCZYŃSKA i in. 2006: Wiad. Entomol., **25** (1): 56-57).

Damian ZIELIŃSKI, Piotr CZYŻOWSKI, Kat. Etol. i Dobr. Zw., UP, Lublin
Bartłomiej GORZKOWSKI, Fund. Epicr., Lublin

788 Pływak szerokobrzeżek (*Dytiscus latissimus* LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Dytiscidae) na Pojezierzu Dobrzyńskim

Dytiscus latissimus LINNAEUS, 1758 (Coleoptera: Dytiscidae) from the Dobrzyńskie Lakeland

KEY WORDS: Coleoptera, Dytiscidae, *Dytiscus latissimus*, great diving beetle, distribution, new record, the Dobrzyńskie Lakeland, Poland.

Do rodzaju *Dytiscus*, występujących na terenie Polski zalicza się 7 gatunków: *D. circumcinctus*, *D. circumflexus*, *D. dimidiatus*, *D. lapponicus*, *D. marginalis*, *D. semisulcatus* oraz *Dytiscus latissimus* LINNAEUS, 1758. Szerokobrzeżek występuje w północnej, środkowej i wschodniej Europie oraz zachodniej Syberii (FOSTER 1996: Red List of Threatened Species, <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.1996.RLTS.T6970A12817812.en> (ver. 15.01.2017)).

Bytuje głównie w zarośniętej strefie przybrzeżnej jezior i dużych stawów, spotykany niekiedy w mniejszych zbiornikach wodnych i w rzekach. Wielkość populacji jest trudna do oszacowania, ze względu na rzadkość występowania i znaczne rozproszenie populacji co wiąże się ściśle ze znikomym efektem poławiania go w terenie. W Polsce potwierdzono zaledwie kilkanaście miejsc występowania (GREŃ i PRZEWOŹNY 2012: Przegł. Przyr. **23** (1): 54-76; BURAKOWSKI i in. 1976: Kat. Fauny Pol., XXIII **4**: 1-309; PRZEWOŹNY 2012: ([W:] MAKOMASKA-JUCHEWICZ i BARAN (red.), Monitoring gatunków zwierząt. Warszawa, 519 ss; PARTYKA i KLASA 2008: Monografia Ojcowskiego Parku Narodowego. Przyroda. Ojców, 711 ss.; BUCZYŃSKI i PRZEWOŹNY 2005: Wiad. Entomol., **24** (2): 69-76; PRZEWOŹNY i LUBECKI 2006: Wiad. Entomol., **25** (3): 157-163).

W roku 2015 na Pojezierzu Dobrzyńskim znaleziono przypadkowo trzy okazy pływaka szerokobrzeżka *Dytiscus latissimus* w trakcie badań terenowych nie związanych z problematyką dotyczącą chrząszczy wodnych. Jednakże ze względu na rzadkość występowania tego owada na terenie Polski oraz status gatunku bliskiego wymarcia (FOSTER op.cit.) uznano owe spotkanie jako niezwykle istotne dla wiedzy o krajowej koleopterofaunie. Pojezierze Dobrzyńskie (pow. ok. 2,8 km²) stanowi południową część Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i zawiera się między Wisłą, Drwęcą i Skrwą. Znajduje się tu 25 niedużych rozmiarów jezior, powierzchnia dwóch największych nie przekracza 2 km² (LEWANDOWSKI 1992: Krainy jezior w Polsce. PWRiL, Warszawa, 212 ss.).

- CD76 Jezioro Moszczonne (gmina Kikół), 1 V 2015, 1♀, podczas inwentaryzacji lokalnych populacji awifauny wodno-błotnej jeziora, na południowym brzegu (52°57'00") błotnistej zatoczki stanowiska wędkarskiego, znaleziono martwy okaz samicy *D. latissimus*, obs. Z. STRZELECKI. Owad był nieco uszkodzony – brakowało m.in. dystalnych części odnóży i czułków, barwa straciła wyrazisty, przyżyciowy odcień (jaskrawość). Pływak znajdował się w zabloconym oczku na granicy lustra wody. Po wyjęciu z wody został wstępnie osuszony i przewieziony do Muzeum Przyrodniczego w Toruniu. Wykonanie odpowiednich zabiegów konserwatorskich pozwoliło zachować okaz w zbiorach.
- CD78 Struga Dobrzyńska, 22 VI 2015, 1♂, w trakcie przeszukiwania potencjalnych miejsc bytowania raków dostrzeżono osobnika *D. latissimus* w leśnym odcinku strumienia, obs. Z. STRZELECKI. Był to samiec pływający blisko brzegu najczęściej

„pod prąd” omijając wszelkie przeszkody typu wystające korzenie, rośliny wodne, kamienie itp. Niekiedy wykonywał zwroty o 180°. W celu dokładniejszego przyjrzenia się – przy jednoczesnym nie płoszeniu owada – użyto lornetki (8x). Po ok. 3 min obserwacji osobnik niespodziewanie zniknął z pola widzenia wpływając przy samym brzegu pod roślinność zwisającą tuż nad wodą. Zaobserwowana doskonała wręcz sprawność imago w pływaniu potwierdzałyby się z opisami w literaturze (GALEWSKI 1971: Klucze oznacz. owad. Pol., XIX, 7: 1-112; GALEWSKI i TRANDA 1978: Fauna Ślōdkowodna Polski, 10: 1- 396).

- CD77 Jezioro Wielgie (gmina Zbójno), 2 VIII 2015, 1♂, podczas ornitologicznej inwentaryzacji jeziora na przybrzeżnej płyciźnie (20 cm) dostrzeżono okaz dużego chrząszcza wodnego pływającego pod powierzchnią wody między strzałkami wodnymi *Sagittaria sagittifolia*. Obserwacje z wysokiego brzegu za pomocą lornetki potwierdziły, że był to samiec *D. latissimus*. Owada nie próbowano wyłowić z wody, ani płoszyć ze względu na status ochrony, obs. Z. STRZELECKI.

W żadnym z wymienionych miejsc nie stwierdzono większej liczby osobników pływaka szerokobrzeżka, mimo późniejszych kontroli, tym razem specjalnie wykonanych pod kątem wykazania obecności tego gatunku. Być może zaobserwowane osobniki przypadkowo zaleciały z innych obszarów. Jednakże nie wykluczone, że poprawiająca się jakość wód niektórych jezior Pojezierza sprowokuje niejako gatunek do zasiedlenia tychże okolic. Czynniki ograniczającymi występowanie pływaka szerokobrzeżka są: niski poziom tlenu w wodzie, degradacja roślinności przybrzeżnej wód, bliskie sąsiedztwo lasu, zanieczyszczenie mechaniczne wody wpływające na jej przejrzystość, zubożenie bazy pokarmowej, chemizacja terenów rolniczych oraz drapieżnicy (ptaki, ryby). (GŁOWACIŃSKI i NOWACKI 2004: Polska Czerwona Księga Zwierząt. Poznań – Kraków, 448 ss.; ALIUKONIS i SVITRA 2009: New & Rare Lithuan. Ins. Spec., 21: 21-29). Przeprowadzone badania pokazały, że stadium larwalne tego gatunku jest niezwykle wrażliwe w stosunku do jakości wody, a szczególnie jej temperatury. Zatem obserwowane ocieplenie klimatu przyczynia się do wymierania larw w czasie wiosennego rozrodu, a tym samym do stopniowego ograniczania zasięgu *D. latissimus*. (VAHRUSEVS 2009: Acta Biol. Univ. Daugavp., 9 (2): 163-172).

Zbigniew STRZELECKI, Prac. Dydaktyki, WBiOŚ, UMK w Toruniu
Julita TEMPLIN, Zakł. Zool. Bezkreg., WBiOŚ, UMK w Toruniu

789 Nowe stwierdzenie *Glischrochilus (Librodor) grandis* (TOURNIER, 1872) (Coleoptera: Nitidulidae: Cryptarchinae) w Polsce

New locality of *Glischrochilus (Librodor) grandis* (TOURNIER, 1872) (Coleoptera: Nitidulidae: Cryptarchinae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Nitidulidae, Cryptarchinae, *Glischrochilus (Librodor) grandis*, new record, SE Poland.

Glischrochilus (Librodor) grandis (TOURNIER, 1872) to gatunek odnotowany po raz pierwszy z terenu Polski w roku 2013 z miejscowości Równia koło Ustrzyk Dolnych (Bieszczady). Następnie stwierdzony został w roku 2014 w miejscowości Hajnówka (Puszcza Białowieska) (LASON i HOLLY 2015: Acta Ent. Siles., 23: 16-21).

- Kolejne stanowisko *G. grandis* odkryłem na terenie Beskidu Wschodniego:
- UTM: EA70 Turze Pole ad Brzozów, 14 VII 2017, 10 exx., leg., det. et coll. D. TWARDY, na soku wyciekającym z pnia starego, żywego dębu, w towarzystwie *Glischrochilus (Librodor) quadriguttatus* (FABRICIUS, 1777), w lesie liściastym.

Dariusz TWARDY, Brzozów

790 Dwa nowe stanowiska *Cyllodes ater* (HERBST, 1792) (Coleoptera: Nitidulidae) w Polsce

Two new localities of *Cyllodes ater* (HERBST, 1792) (Coleoptera: Nitidulidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Nitidulidae, *Cyllodes ater*, fungivorous species, Poleski National Park.

Łyszczynkowate (Nitidulidae) to rodzina niewielkich chrząszczy mierzących od 3 do 8 mm. Mają bardzo urozmaicone wymagania troficzne i siedliskowe. Są wśród nich anto- i fitofagi (Meligethinae), fito- i mykosaprofagi (Carpophilinae i Cryptarchinae), mycetofagi (Eपुरaeinae i Nitidulinae) oraz myrmekofagi (Nitidulinae) (LASOŃ i MARCZAK 2016: Acta. Ent. Sil., **24** (online 024): 1-10).

Z rodzaju *Cyllodes* znanych jest około 100 gatunków, spośród których zdecydowana większość zamieszkuje rejony tropikalne, dwa [*C. biplagiatus* (LECONTE, 1866), *C. thomasi* (CLINE et SKELLEY, 2013)] występują w Nearktyce, a jedynie *C. ater* zasiedla Europę, w tym Polskę (CLINE i SKELLEY 2013: Zootaxa, **3683** (2): 101-116; DE JONG et al. 2014: Biodiv. Data. Journ., **2**: e4034).

C. ater spotykany jest pod przegrzybiałą korą i w hubach rosnących na drzewach liściastych (BURAKOWSKI i in. 1986: Chrząszcze Coleoptera – Cucujoidea, cz. 1. Katalog fauny Polski, **23**, 12: 1-266).

Pod względem troficznym wymieniony mykofag do tej pory notowany był z następujących gatunków lub rodzajów grzybów: *Fomes fomentarius* (LASOŃ i in., 2011 op.cit), *Fomitopsis pinicola* (KRASUTSKII 2007: Entomol. Rev., **87**, 7: 848-858.), *Pleurotus* sp. (AUDISIO 2003: Fauna d'Italia, XXXII. Calderini, Bologna, 971 pp) oraz *Daedaleopsis confragosa* (KRASUTSKII 2007: Entomol. Rev., **87**, 5: 512-523).

Wymieniony gatunek jest w Polsce dość rzadko i sporadycznie poławiany. Do niedawna wykazywany jedynie z sześciu krain (BURAKOWSKI i in. 1986 op.cit.). W ciągu ostatnich kilku lat odnotowany jeszcze z kilku nowych stanowisk (m.in.: LASOŃ 2004: Wiad. Entomol., **23** (1): 21-28; LASOŃ i BIDAS, 2010: Wiad. Entomol., **29** (4): 263-272; LASOŃ i in. 2011: Pol. Pismo Entomol., **80**: 299-320; LASOŃ i MARCZAK 2016 op.cit.). W środkowo-wschodniej Polsce najbliższe znane stanowisko *C. ater* znajduje się w Roztoczańskim P.N., a konkretnie w rezerwacie „Bukowa Góra” (LASOŃ 2004 idem).

Dwa nowe (niżej wymienione) miejsca występowania *C. ater* znajdują się także w środkowo-wschodniej Polsce.

- Wyżyna Lubelska: FC40 Jamniki, N 51°26'49.7'', E 23°07'28.0'', okolice Jeziora Moszne, Poleski Park Narodowy, 24.VI.2015, 2 exx, leg. et det. G.K. WAGNER, wyhodowane z owocnika *Laetiporus sulphureus* (BULL.) MURRILL, rosnącego na pniu ściętego dębu *Quercus robur* L., grąd niski.

– Wyżyna Lubelska: FC50 Pieszowola, N 51°29'41.5'', E 23°11'19.8'', Poleski Park Narodowy, 7.VI.2017, 2 exx, leg. M. SAPIEJA, det. G. K. WAGNER, w owocnikach *Laetiporus sulphureus* (BULL.) MURRILL, rosnących na pniu złamanej topoli osiki (*Populus tremula*), grąd niski.

Gatunek nowy dla Wyżyny Lubelskiej oraz Poleskiego Parku Narodowego, dotychczas również nie wymieniany z owocników *Laetiporus sulphureus* (żółciaka siarkowego). Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów.

W obydwu przypadkach okazy zostały znalezione w około pięć-tygodniowych owocnikach żółciaka siarkowego. Grzyby miały wysypane zarodniki i były już martwe. Na obu stanowiskach grzyby porastały martwe, złamane pnie drzew liściastych – dębu szypułkowego oraz topoli osiki. Owocniki były zlokalizowane dość nisko, na wysokości około metra nad gruntem. Takie położenie warunkuje dużą wilgotność wewnątrz huby i może mieć istotne znaczenie dla występowania niektórych gatunków chrząszczy mykofagicznych (WAGNER i GOSIK 2016: *Zootaxa*, **4111** (3): 201-222). Ponadto, w bliskim sąsiedztwie pniaków, w każdej z wymienionych lokalizacji, znajdują się zbiorniki wodne. To również jest istotny czynnik warunkujący dużą wilgotność. Analizy licznych owocników, zbieranych przez autorów w siedliskach innego typu, o niższej wilgotności, nie wykazały obecności omawianego w niniejszej pracy gatunku. Można zatem wnioskować, że *C. ater* preferuje wilgotne siedliska. Podobne preferencje obserwowano w przypadku północnoamerykańskiego gatunku z tego samego rodzaju, *C. thomasi*, którego poławiano w owocnikach grzybów jedynie w porze letnich opadów deszczu. W przypadku braku opadów, chrząszcze znajdowano pod korą drzew (CLINE i SKELLEY 2013 op.cit).

Mateusz SAPIEJA, Studenckie Koło Naukowe Biologów UMCS,
Grzegorz K. WAGNER, Zakład Zoologii, UMCS w Lublinie

791 Nowe stanowisko *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) w Polsce

A new locality of *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) in Poland

KEW WORDS: Coleoptera, Meloidae, *Sitaris muralis*, new record, Poland.

Sitaris muralis (FORSTER, 1771), chrząszcz należący do rodziny majkowatych (Meloidae), występuje w cieplejszych rejonach zachodniej Palearktyki. W Polsce jest gatunkiem bardzo rzadkim, znanym zaledwie z kilku stanowisk. Umieszczony został na Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, w kategorii DD (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): 88-110).

Do niedawna (BURAKOWSKI i in. 1987: *Kat. Fauny Pol.*, XXIII, **14**: 1-309) *S. muralis* nie był zaliczany do fauny Polski ze względu na brak wiarygodnych danych (KUBISZ i in. 2015: *Coleoptera Poloniae*, **3**, 744 ss.). Dopiero obserwacje z lat 1991–2013 pokazują obecność tego gatunku na kilku stanowiskach w południowo-wschodniej części naszego kraju: na obszarze Niziny Sandomierskiej (Łańcut) oraz Beskidu Wschodniego (Brzozów, Matysówka, Przemyśl) (KUBISZ i SZWAŁKO 1994: *Wiad. Entomol.*, **13**: 13-19; KARP i ROSSA 2005: *Wiad. Entomol.*, **24**: 48-49); TWARDY 2013: *Wiad. Entomol.*, **32**: 72-73; BURY i BABULA 2015: *Wiad. Entomol.*, **34**: 64-65).

Poniżej podano nowe informacje o występowaniu *S. muralis* w Polsce, będące jednocześnie pierwszym stwierdzeniem tego gatunku w Beskidzie Zachodnim.

– Kotlina Sądecka, DV79 Stary Sącz, 23 VIII 2017, 1 ex. (żywy) na ścianie drewnianego tynkowanego domu z XIX w. przy ul. 11 Listopada; 3 exx. (martwe), przy ścianie i drzwiach drewnianego tynkowanego domu z XIX w. przy ul. Morawskiego, leg. J. MICHALCEWICZ.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

Jakub MICHALCEWICZ, Zakł. Ochr. Lasu, Entomol. i Klimatol. Leśnej UR, Kraków

792 Nowe stanowiska *Ditula angustiorana* (HAWORTH, 1811) (Lepidoptera: Tortricidae) oraz pierwsze stwierdzenia samców tego gatunku w Polsce

New localities of *Ditula angustiorana* (HAWORTH, 1811) (Lepidoptera: Tortricidae) and first records of males of this species in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Tortricidae, *Ditula angustiorana*, new localities, males, first records, Poland.

Ditula angustiorana (HAWORTH, 1811) to przedstawiciel podrodziny Tortricinae. Gatunek ten występuje w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Belgii, Holandii, Danii, Szwecji, Portugalii, Hiszpanii, Włoszech oraz Słowenii (Fauna Europaea: <https://fauna-eu.org> ver. 16.01.2018), a poza tym w północno-zachodniej Afryce, Azji Mniejszej oraz Ameryce Północnej, dokąd została zawleczona (RAZOWSKI 2002: Tortricidae of Europe, t. 1, Tortricinae and Chlidanotinae. F. Slamka, Bratislava. 247 pp.). Jest także znana z różnych regionów Niemiec oraz z Austrii (http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Ditula_Angustiorana). W Polsce do tej pory stwierdzono jego obecność jedynie w województwie wielkopolskim (KUBASIK 2017: Tortricidae [W:] J. Buszko, J. Nowacki red. A Distributional Checklist of the Lepidoptera of Poland. Polish Entomological Monographs, **13**: 58-74) na podstawie jednej samicy złowionej w Poznaniu w 2008 r. (KUBASIK 2013: Wiad. Entomol. **32** (1): 58-61). Obecnie kilka samców zostało złowionych w dwóch dzielnicach Gdyni (woj. pomorskie) (Chwarzno i Wzgórze św. Maksymiliana) – są to pierwsze stwierdzenia tego gatunku w tym regionie, pierwsze stwierdzenia samców tego gatunku w Polsce oraz drugie i trzecie stwierdzenie tego gatunku w ogóle w Polsce. Okaz z Chwarzna oznaczono porównując go z motylem tego gatunku przedstawionego w pracy (RAZOWSKI idem) oraz na stronach internetowych U.K. Moths (<https://www.ukmoths.org.uk/species/ditula-angustiorana/male-2/>) i Lepiforum (http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Ditula_Angustiorana).

Płeć okazów określono na podstawie cech zewnętrznych, gdyż u tego gatunku występuje wyraźny dymorfizm płciowy, zaznaczony w budowie czułek i rysunku oraz kolorystyce przednich skrzydeł.

Gąsienice *D. angustiorana* (HAW.) są polifagami. Żywią się pąkami, liśćmi i owocami m.in.: jabłoni (*Malus* MILL.), gruszy (*Pyrus* L.), śliwy (*Prunus* L.), winorośli (*Vitis* L.), jemioli (*Viscum* L.), bluszczu (*Hedera* L.), różanecznika (*Rhododendron* L.), cisu (*Taxus* L.), jałowca (*Juniperus* L.) oraz modrzewia (*Larix* MILL.). Gatunek ten jest uważany za szkodnika w sadach i parkach (RAZOWSKI op.cit.), jednak bez większego znaczenia ekonomicznego. Kolejne potwierdzone gatunki roślin żywicielskich to m.in.:

tuja (*Thuja* L.), bukszpan wieczniezielony (*Buxus sempervirens* L.) i świerk (*Picea abies* MILL.) (www.lepiforum.de). W najbliższym sąsiedztwie miejsca, gdzie znaleziono chwazniński okaz *D. angustiorana* znajdują się przydomowe ogródki, w których rośnie wiele z wyżej wymienionych roślin, łącznie z cisem, na który KUBASIK (op.cit.) zwraca szczególną uwagę. Okaz był świeży, zatem nie można wykluczyć, że motyl rozwinął się właśnie w tym środowisku. Jest mało prawdopodobne, że został zawleczony silnymi wiatrami zachodnimi, które wiały przez kilka wcześniejszych tygodni, z terenów zachodniej Europy, np. Niemiec, gdzie ten gatunek nie należy do rzadkich. Ewentualne zawleczenie mogło nastąpić za pośrednictwem importowanych roślin. Okazy z dzielnicy Św. Maksymiliana znaleziono w ciągu dnia na żywopłocie bukszpanu otaczającym przydomowy ogród, w pobliżu którego także rosną krzewy cisu.

– CF34 Gdynia-Chwarzno, 14 VIII 2017, 1 ♂, na ścianie przy wejściu do miejscowej kwiaciarni, leg., det. et coll. P. SENN.

– CF44 Gdynia-Wzgórze Św. Maksymiliana, 19 VII 2017, 3 ♂♂, na żywopłocie z bukszpanu, leg. J. K. KOWALCZYK, det. J. BUSZKO, coll. P. SENN.

Autorzy składają podziękowania Panu Profesorowi dr. hab. Jarosławowi BUSZKO oraz Panu Adamowi LARYSZOWI za pomoc w oznaczeniu tych okazów.

Peter SENN, Jan Krzysztof KOWALCZYK, Gdynia

793 Nowe stanowisko *Epinotia fraternana* (HAWORTH, 1811) (Lepidoptera: Tortricidae) w Polsce

New locality of *Epinotia fraternana* (HAWORTH, 1811) (Lepidoptera: Tortricidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Tortricidae, *Epinotia fraternana*, new locality, Poland.

Epinotia fraternana (HAWORTH, 1811) to przedstawiciel podrodziny Olethreutinae. W Polsce do tej pory gatunek ten odnotowano w województwach: lubelskim, małopolskim i podkarpackim (1961-2000) oraz w województwach: dolnośląskim i śląskim (do 1960 r.) (KUBASIK 2017: Tortricidae [in] BUSZKO & NOWACKI [eds.] A Distributional Checklist of the Lepidoptera of Poland. Polish Entomological Monographs, **13**: 58-74). Obecnie został znaleziony i sfotografowany/złowiony dwukrotnie na Wybrzeżu (woj. pomorskie) – są to pierwsze stwierdzenia tego gatunku w tym regionie, znacznie oddalone od dotychczas znanych stanowisk. Oznaczenia obu okazów zostały potwierdzone przez dr W. KUBASIK. Drugi okaz w szczególności był świeży, co by sugerowało, że wyklął się w najbliższej okolicy. *E. fraternana* rozwija się przeważnie na jodle (*Abies alba* MILL.) (RAZOWSKI 2003: Tortricidae of Europe, t. 2, Olethreutinae. F. Slamka, Bratislava. 301 pp.), która jednak w Gdyni nie występuje w naturalnych drzewostanach. Gatunek ten mógł zostać rozprzestrzeniony w sposób sztuczny wraz z sadzonkami jodeł egzotycznych (np. kaukaskich, koreańskich) jako choinki, często sprzedawane w doniczkach, które po okresie Bożego Narodzenia bywają wysadzone w ogrodach.

– CF34 Gdynia-Chwarzno, 7 VI 2014, 1 ex., w mieszkaniu, phot., det. et coll. P. SENN.

– idem, 8 VI 2017, 1 ex., na ulicy (okaz zdjęty z samochodu), leg. det. et coll. P. SENN.

Peter SENN, Gdynia

794 Nowe stanowiska *Eriogaster catax* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Lasiocampidae) na Podkarpaciu

New localities of *Eriogaster catax* (LINNAEUS, 1758) (Lepidoptera: Lasiocampidae) on Podkarpacie Region (SE Poland)

KEY WORDS: Lepidoptera, Lasiocampidae, new record, SE Poland.

Celem pracy jest prezentacja informacji o dwóch nowo odkrytych stanowiskach *Eriogaster catax* (LINNAEUS, 1758) – rzadko notowanego, chronionego gatunku motyla z rodziny barczatkowatych (Lasiocampidae).

- Pogórze Dynowskie: FA22 Lętownia, 7 VI 2016, 1 gąsienica w stadium L5, tuż przed przepoczwarczeniem. Osobnik odnaleziony na tarninie (*Prunus spinosa* L.) na zarastającej, przyleśnej łące, na zboczu o wystawie południowej, obs. J. BURY.
- Beskid Niski: EV76 Radoszyce, 17 IV 2017, pojedynczy oprzęd z ok. 80 gąsienicami w stadium L1, tuż przed pierwszym linieniem. Oprzęd odnaleziony na tarninie (*Prunus spinosa* L.), na zarastającej łące, na zboczu o wystawie południowej, obs. J. BURY.

Eriogaster catax (L.) to gatunek znany z cieplejszych rejonów Zachodniej Palearktyki, w tym z Europy Środkowej. W Polsce gatunek ten objęty jest ścisłą ochroną prawną, dodatkowo umieszczony został w Czerwonej Księdze Zwierząt, na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce oraz na Czerwonej Liście Zwierząt Karpat z kategorią VU – takson narażony na wyginięcie (BUSZKO i NOWACKI 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI (red.): IOP PAN, Kraków: 14-74; PAWŁOWSKI 2003: [W:] WITKOWSKI i in. (red.): WWF i Institute of Nature Conservation, Vienna-Kraków: 39-46; OLEKSA 2004: [W:] GŁOWACIŃSKI i NOWACKI (red.): Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkregowce. Kraków – Poznań: 233-235).

W Polsce *E. catax* znany jest z niewielkiej liczby stanowisk, zlokalizowanych głównie w południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części kraju. Na Podkarpaciu gatunek ten został stwierdzony w ciągu ostatnich kilku dekad zaledwie kilkukrotnie w czterech mezoregionach: na Pogórzu Przemyskim, Pogórzu Dynowskim oraz na ścisłym pograniczu Bieszczadów Zachodnich i Beskidu Niskiego (BURY 2015: Acta Ent. Siles., 23 (online 012): 1-10). Warto podkreślić, że gatunek ten dotychczas skrajnie rzadko notowany był w polskich obszarach górskich. Poza stanowiskiem w Łupkowie odkrytym w 2008 roku (BURY idem) poprzednie dane o odnalezieniu *E. catax* w górach pochodziły sprzed 44 oraz ponad 70 lat i dotyczyły odpowiednio Bieszczadów Zachodnich i Gór Bystrzyckich (BIELEWICZ 1973: Roczn. Muz. Górnośl. Bytom, Przyr., 7: 1-170; WOLF 1927-1944: Die Großschmetterlinge Schlesiens. Teil 1-4.).

Jarosław BURY, Markowa

795 Nowe dane z terenu Magurskiego Parku Narodowego o niedźwiedziówce *Euplagia quadripunctaria* (PODA, 1761) (Lepidoptera: Erebidae: Arctiinae)

New data from Magurski National Park of arctid moths *Euplagia quadripunctaria* (PODA, 1761) (Lepidoptera: Erebidae: Arctiinae)

KEY WORDS: Lepidoptera, Noctuoidea, Erebidae, Arctiinae, Magurski National Parki, New records, SE Poland.

Euplagia quadripunctaria (PODA, 1761), krasopani hera w chwili obecnej należy do rzadziej obserwowanych przedstawicieli niedźwiedziówek (Erebidae: Arctiinae). Motyl w Polsce objęty jest całkowitą ochroną gatunkową (Rozp. Min. Środ. z dnia 6 października 2014 r. Dz. U. 2014, poz. 1348), jest ponad to gatunkiem priorytetowym – z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1992 r. 92/43/EWG). Gatunek ten wpisany został także do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt – bezkręgowce, z kategorią VU (PRZYBYŁOWICZ 2004 [W:] GŁOWACIŃSKI I NOWACKI (red.), IOP PAN Kraków, AR Poznań: 289-290). W związku z monitorowaniem w UE *E. quadripunctaria* zwraca się uwagę, aby publikować dane dotyczące rozszedlenia tego gatunku. W tym samym sezonie badawczym z terenu Magurskiego Parku Narodowego *E. quadripunctaria* była już podawana, jako nowy dla parku (PRZYBYŁOWICZ 2015: Wiad. Entomol., 34 (4): 57-58). Prezentowane w tym doniesieniu kolejne nowe stanowiska obejmują inne rejony Magurskiego PN i stanowią ważne uzupełnienie istniejących danych. W świetle nowych informacji okazuje się, iż ten gatunek motyla jest szerzej rozpowszechniony na terenie parku.

- EV37 Obszar Ochrony Ścisłej „Zimna Woda” w MPN: 21 VII 2013 (5 exx.), 30 VII 2014 (kilka exx.) ziołorośla przy potoku Pomiarka.
- EV38 droga leśna pomiędzy obszarami łąkowymi Żydowskie i Rostajne, 1 VIII 2014 (4 exx.) motyle obserwowano na kwiatach sadzca konopiastego (*Eupatorium cannabinum* L.).
- EV38 pobocze drogi pomiędzy miejscowością Krempna, a obszarem łąkowym Żydowskie, 2 VIII 2014, kilka exx., motyle obserwowano na kwiatach sadzca konopiastego (*E. cannabinum* L.).

Dawid MASŁO, IOP PAN, Kraków